

MA 1.3

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI



Q. qur'ishlar bo'yicha prorektor

T. Sharipov

08

MOLIYA ASOSLARI

FANI BO'YICHA

SILLABUSI

Sirtqi bo'lim uchun

Bilim sohasi: 400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohasi: 410 000 - Biznes va boshqaruv

Ta'lim yo'nalishi: 60310400- Iqtisodiy xavfsizlik

Samarqand – 2024



Modul / FAN SILLABUSI
Sirtqi bo'lim uchun
60310400- Iqtisodiy xavfsizlik



Fan nomi:	MOLIYA
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	FINBAS6
Yil:	2
Semestr:	4
Ta'lim shakli:	Sirtqi uchun
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	12
Amaliy mashg'ulotlar	12
Laboratoriya mashg'ulotlar	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	156
Kredit miqdori	6
Baholash shakli:	Yozma
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	“Moliya asoslari” fanining asosiy maqsadi talabalarda moliya, moliyaviy siyosat, moliyaviy munosabatlar, pul oqimlari harakati, moliyaviy boshqaruv, moliyaviy yangiliklar, pulning davriy qiymati va pul oqimlarining diskontli tahlili, moliyaviy hisobotlar, davlat va nodavlat moliyaviy muassasalarning moliyaviy faoliyati, moliyaviy risklar, startaplarni moliyalashtirish, moliyaviy nazoratni tashkil asoslari, sug'urta va boshqa shu kabi moliyaviy tushunchalar bo'yicha yo'nalishga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirish hisoblanadi.
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1	Ekonometrika (MTE1114)
2	Iqtisodiyot nazariyasi (ECONOM6)
3	Mikroiqtisodiyot (MICROE6)
4	Makroiqtisodiyot (MAKROEC6)

Ta'lim natijalari (TN)	
Bilimlar jixatidan:	
TN1	moliya sohasidagi xodimlariga qo'yiladigan kasbiy talablar;
TN2	moliya tizimi faoliyatida axborot-kommunikatsion texnologiyalarning o'rni;
TN3	moliyaning mohiyati, funksiyalari va vazifalari;

TN4	moliya tizimining tarkibi;
TN5	moliyaviy qarorlarning farqli jihatlar;
TN6	moliyaviy siyosat va uning tarkibiy qismlari;
TN7	moliyaviy boshqaruv haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i> ;
Ko'nikma jixatidan:	
TN8	moliya tizimida sug'urta munosabatlarini takomillashtirish;
TN9	moliyaviy risklarning mohiyati va ularning turlari;
TN10	kichik biznes moliyasining o'ziga xos xususiyatlari;
TN11	startaplarni moliyalashtirish;
TN12	moliyaviy hisobot: mazmuni, vazifalari va turlari;
TN13	xalqaro moliya munosabatlar;
TN14	xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning moliyaviy resurslari;
TN15	asosiy va aylanma kapital doiraviy aylanishning moliyaviy jihatlar;
TN16	moliyaviy nazoratni tashkil etish asoslari;
TN17	moliyaviy risklar nazariyasi;
TN18	xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning ishlab chiqarish chiqimlari, foydasi va rentabelligini hisoblash va amaliyotda qo'llash <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i> .

Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza(M)		soatlar
M1	Moliyaning mohiyati va funksiyalari	2
M2	Moliya tizimi	2
M3	Davlat byudjeti	2
M4	Moliyaviy siyosat	2
M5	Moliya va risklar	2
M6	Moliyaviy innovatsiyalar va texnologiyalarning rivojlanishi	2
Jami		12 soat

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)		
		Soatlar
A1	Moliyaning mohiyati va funksiyalari	2
A2	Moliya tizimi	2
A3	Davlat moliyasi	2
A4	Davlat byudjeti	2
A5	Moliyaviy siyosat	2
A6	Moliyaviy boshqaruv	2
A7	Moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish	2
A8	Moliyaviy nazorat	2

A9	Moliya va risklar	2
A10	Moliyaviy innovatsiyalar va texnologiyalarning rivojlanishi	2
A11	Moliyaviy bozorlar	2
A12	Xo'jalik yurituvchi sub'ektlar moliyasini mohiyati va funksiyalari	2
A13	Aylanma kapital doiraviy aylanishning moliyaviy jihatlar	2
A14	Xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning harajatlari	2
A15	Xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning foydasi va rentabelligi	2
A16	Startaplarni moliyalashtirish	2
A17	Davlat krediti	2
A18	Sug'urtaning mohiyati va funksiyalari	2
	Jami	36 soat

№	Mustaqil ta'lim (MT)	Ajratil-gan soat
MT1	O'zbekiston Respublikasining moliya tizimi.	4
MT2	Moliyani boshqarishning mohiyati, zarurligi va ahamiyati.	4
MT3	Moliyani boshqarish organlari, ularning asosiy vazifalari, funksiyalari, huquq va vakolatlari.	4
MT4	O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligi, uning moliyani boshqarishdagi vazifalari, huquq va majburiyatlari.	4
MT5	O'zbekiston Respublikasi Davlat Soliq qo'mitasi, uning moliyani boshqarishdagi vazifalari, huquq va majburiyatlari.	4
MT6	Moliyaviy nazoratning mohiyati, zarurligi tashkiliy shakllari.	4
MT7	Moliyaviy nazoratni tashkil etishning nazariy va huquqiy asoslari.	4
MT8	Umumdavlat nazorat organlari va ularning moliyaviy nazoratni tashkil etishi.	4
MT9	Inson hayotida kasbiy ta'limni moliyalashtirishning dolzarbligi.	4
MT10	O'zbekiston Respublikasida davlat moliyaviy resurslari, ularning manbalari, ishlatish yo'nalishlari.	4
MT11	O'zbekiston Respublikasi byudjet tizimini isloh qilishning dolzarb muammolari.	4
MT12	Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida byudjet siyosatining xususiyatlari va vazifalari.	4

MT13	Bozor islohotlari sharoitida davlat ijtimoiy siyosatining moliyaviy muammolari.	4
MT14	Moliyaning zamonaviy konsepsiyalari va ularning hozirgi zamon xususiyatlari.	4
MT15	Moliyaviy bozorning mohiyati, zarurligi, asosiy vazifalari va turlari.	4
MT16	Moliyaviy bozor va uning moliyaviy resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashdagi ahamiyati.	4
MT17	Moliya tizimi rivojlanishining asosiy yo'nalishlari.	4
MT18	Uzoq muddatli moliyalashtirishning mohiyati va manbalari.	4
MT19	Qisqa muddatli moliyalashtirishda pul okimining o'rni va ahamiyati.	4
MT20	Moliyaviy oqimlar va ularni boshqarish.	4
MT21	Innovatsion iqtisodiyot sharoitida Moliyaviy innovatsiyalar va texnologiyalarning ahamiyati	4
MT22	O'zbekistonda raqamli moliyani rivojlantirish va kripto-birjalar faoliyatini tashkil etish masalalari	4
MT23	Xalqaro moliya va jahon taraqqiyotida uning roli	2
MT24	Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida korxonalar moliyasini tashkil qilishni takomillashtirish.	4
MT25	Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida korxonalarning moliyaviy resurslarining zarurligi.	4
MT26	Korxona moliyaviy barqarorligida moliyaviy rejalashtirishning roli	4
MT27	Korxona faoliyatini tashkil etishda qarz mablag'lari o'rni va ahamiyati.	4
MT28	Pulning davriy qiymati va pul oqimlarining diskontli tahlili.	4
MT29	Sof joriy qiymat qoidasining investitsion qarorlar qabul qilishdagi o'rni va ahamiyati.	4
MT30	Inson hayotida moliyaviy rejalashtirishning axamiyati.	4
MT31	Moliyaviy hisobotlar va ularning korxona faoliyatini baholashda tutgan o'rni.	4
MT32	Moliyaviy koeffitsientlar asosida tahlil samaradorligini oshirish.	4
MT33	Diversifikatsiya - riskni kamaytirish yo'nalishi sifatida.	4
MT34	Mintaqaviy va butun dunyoviy moliyaviy tashkilotlar faoliyati.	4
MT35	Moliyaviy koeffitsiyentlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklar.	4
MT36	Investitsion qarorlarni qabul qilishda sharoit va loyihalar tahlili.	4
MT37	Investitsion portfelni boshqarishning axamiyati.	4

MT38	Investitsion qarorni moliyalashtirish yo'llari	4
MT39	Foiz stavkasiga hisob-kitob pul birligining ta'siri.	4
MT40	Moliyaviy bozorda korporativ qimmatli qog'ozlarning o'rni	4
MT41	Moliyaviy vositachilar va ularning turlari.	4
MT42	Moliyaviy innovatsiyalar va texnologiyalarning rivojlanishi	6
MT43	Moliyaviy bozorlar	4
MT44	Xo'jalik yurituvchi sub'ektlar moliyasini mohiyati va funksiyalari	6
MT45	Aylanma kapital doiraviy aylanishning moliyaviy jihatlar	6
MT46	Xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning harajatlari	6
MT47	Xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning foydasi va rentabelligi	6
MT48	Startaplarni moliyalashtirish	6
MT49	Davlat krediti	4
MT50	Sug'urtaning mohiyati va funksiyalari	4
JAMI:		156 soat

Asosiy adabiyotlar		
1	Боди З., Мертон Р. Финансы. Учебник. Пер. с англ. – М.: "Вильямс", 2007.	
2	Malikov T., Olimjonov O. Moliya. Darslik. – T.: "Iqtisod-moliya", 2019. - 920 b.	
3	Malikov T. Moliya. O'quv qo'llanma. – T.: "Iqtisod-moliya", 2018. -274 b.	
4	T.S.Malikov. Moliya: amaliy jihatlar. (O'quv qo'llanma). – T.: «Nihol print» OK, 2022. – 372 b.	
5	Zaynalov J.R., Xusanov B.Sh., Aliyeva S.S., Latipova Sh.M. Davlat byudjeti. O'quv qo'llanma. – Toshkent: "Iqtisod-Moliya", 2021. 316 b.	
6	Nurmuhammedova B.I., Hamdamov Sh.X. Davlat moliyasi. Darslik. – T.: "Iqtisod-Moliya", 2021. 436 b.	
7	Финансы: учебник / Ю. С. Долганова, Н. Ю. Исакова, Н. А. Истомина [и др.]; под общ. ред. канд. экон. наук, доц. Н. Ю. Исаковой; Мин-во обр. и науки РФ. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2019. – 336 с.	
8	Frederic S. Mishkin, Stanley G. Eakins Financial market and institutions, United Kingdom 2024	
9	Зайналов Ж.Р., Ибрагимов Н.А., Ахроров З.О. Корхоналар молияси. Укув қўлланма. СамИСИ: "СТАР-SEL" МЧЖ. 2023. - 268 б.	
Qo'shimcha adabiyotlar		
1	Zaynalov J.R., Xusanov B.Sh., Aliyeva S.S., Ro'zibayeva N.X. va b. Moliya bozori: Darslik -T.: "Iqtisod-moliya", 2020. - 480 b.	

2	Zaynalov J.R., Xodjayev E.N., Xusanov B.Sh., Ro'zibayeva N.X. va b. Investitsiya: Darslik -T.: "Iqtisod-moliya", 2020. - 316 b.
3	«Технология блокчейн: то, что движет финансовой революцией сегодня / Дон Тапскотт, Алекс Тапскотт; [пер. с англ. К. Шашковой, Е. Ряхиной]»: Эксмо; Москва; 2017
Internet-saytlar	
4	www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasining hukumat portali.
5	www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
6	www.imf.uz - O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va Moliya Vazirligi rasmiy sayti.
7	www.cbu.uz - O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti.
8	www.stat.uz - O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Huzuridagi Statistika Agentligi
9	www.soliq.uz - O'zbekiston Respublikasi O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Soliq qo'mitasi rasmiy sayti.
10	www.openbudget.uz - O'zbekiston Respublikasi "Ochiq byudjet" portali
11	www.scopus.com – xalqaro ilmiy ma'lumotlar bazasi.

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a)5 baxo olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- >fanning mohiyati va mazmunini tiliq yoritla olsa;
- >fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yul quymasa;
- >fan buyicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bulsa;
- >fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- >berilgan savollarga aniq va lunda javob bera olsa;
- >konspektga puxta tayyorlangan bulsa;
- >mustaqil topshiriqlarni tiliq va aniq bajargan bulsa;
- >fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni tiliq uzlashtirgan bulsa;

b)4 baxo olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- >fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yul quymasa;
- >fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bulsa;
- >fan buyicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- >fan buyicha berilgan savollarga gugri javob bera olsa;
- >fan buyicha konspektini puxta shakllantirgan bulsa;
- >fan buyicha mustaqil topshiriqlarni tiliq bajargan bulsa;
- > fanga tegishli konunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni uzlashtirgan bulsa.

v)3 baxo olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- >fan haqida umumiy tushunchaga ega bulsa;
- >fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yul quyilsa;
- >bayon qilish ravon bulmasa;
- >fan buyicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- >fan buyicha matn puxta shakllantirilmagan bulsa.

g)quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baxolanishi mumkin:

- >U fan buyicha mashg'ulotlarga tayorgarlik kurilmagan bulsa;
- >fan buyicha mashg'ulotlarga doir xech qanday tasavvurga ega bulmasa;
- >U fan buyicha matnlarni boshqalardan kuchirib olganligi sezilib tursa;
- >fan buyicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yul quyilgan bulsa;
- >fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- >fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi.

0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho,
70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

FAN O'QITUVCHISI TO'G'IRISIDA MA'LUMOT

Muallif:	Ernazarov Nuriddin Elamonovich iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
E-mail:	n.ernazarov@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, "Moliya" kafedrası
Taqrizchilar:	I.Salamov – SamVMI "Chorvachilikda iqtisodiy samaradorlik va buxgalteriya hisobi" kafedrası dotsenti, i.f.n. O.X.Oqbo'tayev - Samarqand viloyat Iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmasi boshlig'i o'rinbosari

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 29 08
1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ S-09-04/2)

Mazkur Sillabus "Moliya" kafedrasining 2024 yil 26 08
yig'ilish bayoni bilan maqullangan. 1-sonli

O'quv-uslubiy boshqarmasi boshlig'i



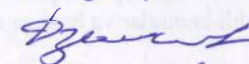
I.E. Shodmonov

Fakultet dekani



F.B. Abdikarimov

Kafedra mudiri



J.R. Zaynalov

Tuzuvchi



N.E. Ernazarov